

ОСАДЧА

№ 4 (135), апрель 2016 года

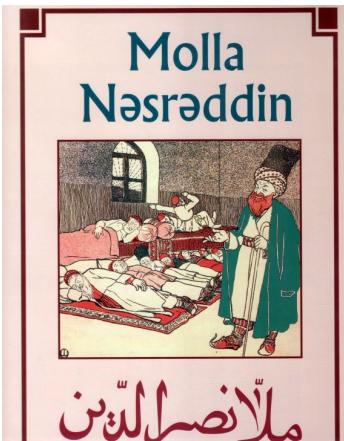
Ежемесячная газета региональной общественной организации «ЛИГА АЗЕРБАЙДЖАНИЕВ САМАРСКОЙ ОБЛАСТИ»

110 ІЛ ƏVVƏL TİFLİSDƏ «MOLLA NƏSRƏDDİN» JURNALININ İLK SAYI ÇAPDAN ÇIXIB ЖУРНАЛУ «МОЛЛА НАСРЕДДИН» – 110 ЛЕТ

«Молла Насреддин» - азербайджанский еженедельный иллюстрированный сатирический журнал, издававшийся в Тифлисе (1906 - 1914, 1917), Тебризе (1921) и в Баку (1922 - 1931). За 25 лет было издано 748 выпусков журнала (340 - в Тифлисе, 8 - в Тебризе и 400 - в Баку).

Основан журнал Джалалом Мамедкулизаде в 1906 году в Тифлисе. Был широко распространён по всему Ближнему Востоку и оказывал влияние на развитие демократической печати. В 1917 году издание было возобновлено, однако в конце того же года прекратилось, так как журнал был запрещён цензурой в 1917 году.

В 1921 году «Молла Насреддин» издавался некоторое время в Тебризе. А с 1922 года по 1931 год издавался в Баку. На его страницах печатались передовые азербайджанские писатели как Мирза Алекпер Сабир, Абдурагим бек Ахвердиев, Гамгюсар, Мамед Саид Ордубади, Омар Фаик Неманзаде и др., и такие художники как Азим Азимзаде, Иосиф Роттер, Оскар Шмерлинг.

СİZİ DEYİB GƏLMİŞƏM...

Sizi deyib gəlmışəm, ey mənim müsəlman qardaşlarım! O kəsləri deyib gəlmışəm ki, mənim səhbətim xoşlamayıb bəzi bəhanələrlə məndən qaçıb gedirlər, məsələn, fala baxdırmağa, it boğuşdurmağa, dərvish nağılına qulaq asmağa, hamamda yatmağa və qeyri bu növ vacib əməllərə. Cünki hückəmələr buyurublar: «Sözünü o kəslərə de ki, sənə qulaq vermirər!

Ey mənim müsəlman qardaşlarım! Zəmanı ki, məndən bir güləmli söz eşidib, ağızınızı göye açıb və gözərinizi yumub o qədər «xa-xa!» edib guldünüz ki, az qaldı bağırıqlarınız yırtılsın və dəsmal əvəzinə ətəklərnizlə üz-gözünüzü silib «lənət şeytanə» dediniz, o vaxt elə gümən etməyin ki, Molla Nəsrəddinə gülfürsünüz.

Ey mənim müsəlman qardaşlarım! Əgər bilmək istəsəniz ki, kimin üstüne gülfürsünüz, o vaxt qoyunuz qabağıniza aynanı və diqqətlə baxınız camalınıza.

Sözümüzü tamam etdim, ancaq bircə üzrüm var: məni gərk bağışlayasınız, ey mənim türk qardaşlarım ki, mən sizə türkün açıq ana dili ilə danışırım. Mən onu bilirəm ki, türk dili danışmaq eyibdir və şəxsin elminin azlığına dələlat edir. Amma hərdən bir keçmiş günləri yad etmək lazımdır: salınız yadınıza o günləri ki, anannız sizi beşikdə yırğalaya-yırğalaya siza türk dilində lay-lay deyirdi və siz qulaq ağrısı səbəbinə sakit olmurduñuz. Axırı biçərə ananız siza deyirdi:

- Bala, ağlama, xortdan gələr, səni aparar! – Və siz dəxi canınızın qorxusundan səsinizi kəsib sakit olurdunuz.

Hərdən bir ana dilini danışmaqla keçmişdəki gözəl günləri yad etməyin nə eybi var?

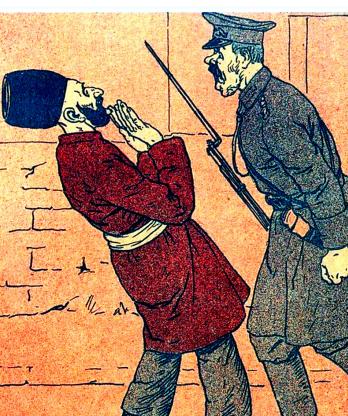
«Molla Nəsrəddin», 7 aprel 1906, № 1

AZƏRBAYCAN

Ax, unudulmuş vətən, ax yaziq vətən!

Dünyalar titrədi, aləmlər mayallaq aşıdı, fələklər bir-birinə qarışdı, millətlər yuxudan oyanıb gözlərini açıdlar və pərakəndə düşmüs qardaşlarını tapıb, dağılmış evlərini bina etməyə üz qoydular.

Bəs, sən hardasan, ay biçərə vətən?! Dünən və Aləm dəyişildi, mənalar

- Sən allah, ay qaradovoy, de görüm bu küçə hara gedir?

- Poşyol k çortu ili qovori po çələveçeski!

Özgə təbir əzx elədi, yəni bizim dilcə söyləşək, o şeklär ki, əsil mənalarını itirmişdi, qayidib əslini tapdı, inna lili-hi və inna ileyhi raciun; amma buna hamı qalı oldu ki, vətən, vətən, vətən, dil, dil, dil, millət, millət, millət... Dəxi bu dairələrdən kənar boni-noi-başər üçün nicat yolu yoxdur. Bununla bərabər, yəni "babücüde inki" hər söz danışıldı, hər mətləbə əl vuruldu, hamı pəhləvanları öz hünərlərini çıxartırdılar meydana və lakin bununla bərabər bu qədər var ki, bircə lazımlı söz ki, mənim zəndeyi-zəhləmi aparır – haman söz Azərbaycan vətəninin üstündədir.

Bəzi vaxt otururam və papağımı qabağıma qoyub fikrə gedirəm, xəyalata cumuram, özümdən sorusoram ki:

- Mənim anam kimdir?

Öz-özümə də cavab verirəm ki:

- Mənim anam rəhmətlik Zöhrebənu bacı idi.

- Dilim nə dildir? – Azərbaycan dilidir.

- Yəni vətənim haradır?

- Azərbaycan vilayətidir.

Demək, çünki dilimin adı türk-Azərbaycan dilidir, belə məlum olur ki, vətənim də Azərbaycan vilayətidir.

- Haradır Azərbaycan?

- Azərbaycanın çox hissəsi İran-

dadır ki, mərkəzi ibarət olsun Təbriz şəhərindən; qalan hissələri də Gilandan tutub, qədim Rusiya hökuməti Osmanlı hökuməti daxillərindədir ki, bizim Qafqazın böyük parçası ilə Osmanlı Kürdəstanından və Bayaziddən ibarət olsun.

Bilirsiniz, bu səhbət haradan yadına düşdü? Bu səhbət oradan yadına düşdü ki, keçən həftə Tiflis də müsəlmanların milli komitəsində bir məssələyə baxılırdı ki, aya bizim bu məclisde nə dil ilə gərk müzakirə olunsun. Biri dedi rusca, biri dedi osmanlıca, biri dedi ermənicə. Axırda belə qərar qoyuldu ki, türk dili müsəllimlərinin və müsəllimlərinin çoxusu türkə dənişməyi yaxşı bacarmır, bu sababdan bunlara izn verilsin ki, rusca danişsınlar.

O ki, qaldı rus darülfünununu oxuyub başa çıxan bəzi üzvlər, – bunlara da izn verildi ki, rusca danişsınlar və haqiqətdən mən ki, gedib sümük sindirən, illər ilə kafirlər içində olımı murdar professorlara verərə elm oxumuşam, insafdırı ki, bugünkü gündə də oxuduğum elmi gizlədim və rusca danişməyim? Hərçənd məclisə oturan əsnəflər və hətta axundlar rusca danişilan mətləbləri başa düşmürdülər, –

cəhənnəmə düşmürdülər, gora düşmürdülər?

O ki, qaldı Bakı qurultaylarında olan səliqa, bu barədə yaxşısı budur ki, heç danışmayım. Onsuz da düşməniniz çoxdur, xəbərdar olar və golib baxıb və qurultaylarda olan nəzmət nizamı görüb biza göz vururlar; cünki nədənsə bizim bəd-xahların hamisi bədnəzerdir.

Ax, gözəl Azərbaycan vətənim! Hərada qalmışan?.. Ay torpaq çörəyi yeyən təbrizli qardaşlarım, ay keçə papaq xoylu, meşglini, sərablı, goruslu və morlusun qardaşlarım, ay bitli marağalı, mərəndli, gü lüstanlı qulibiyaban vətəndaşlarım, ey ərdəbilli, qalxanlı beradərlərim! Gəlin, gəlin, gəlin mənə bir yol göstərin! Vallah, ağlım çağış! Axır dünya və aləm dəyişildi, hər bir şey qayıdır öz əslini tapdı, hər mətləbə əl vuruldu, gəlin gəlin də bir dəfə oturaq və keçə papaglalarımızı ortalığa qoyub bir fi-kirleşək haradır bizim vətənimiz?! Gəlin, gəlin, ey unudulmuş vətənin ciriq-miriq qardaşları! Gəlin görək besikdə yad millətlərin südünü əmmiş, vətənimizdən yadrigış və millətimizin ruhundan xəbərsiz bir para millət başçılarımız sizə nə gün ağlayacaqlar?! Niyə sakitsiniz, ey mənim lütüryan vətən qardaşlarım?!

“Molla Nəsrəddin”,
27 noyabr 1917

«BİZİM OBRAZOVANNI»LAR

Mənim bir rəfiqim var, özü də müsəlmandır, amma məni görəndə rus dilindən savayı özgə dildə danışmaz. Məsələn, səhbətimiz bir cür olur: mən onu görəndə deyirəm: - Hardan gəlirən?

O mənə belə cavab verir:

- Ya xodıl na poctu.

Deyirəm:

Dünən bizə niyə gəlmədin?

Cavab verir:

- K nam prişli qostı.

Deyirəm:

- Qonaqdar gedəndən sonra gələyin.

Cavab verir:

- Net, uje bilo pozdno.

Deyirəm:

- Söz verirsən ki, sabah gələsən, bir az səhbət edək?

Cavab verir:

- Postarayus, no slovo ne dayu.

Deyirəm:

- Xudahafiz.

Cavab verir:

- Do svidanya!

Amma dostumun bir şeydən xəbəri yoxdur: xəbəri yoxdur ki, mən rusca bir az danışa biliram!

Axır bir gün dostumdan soruşdum:

- Mən ölüm, mənə sözün doğrusunu de görüm, son ki otuz səkkiz il müsəlman içərisində təribə tapıbsan, xəta olmadı ki, bir az rusca oxudun? Nə səbabə sən mənimlə heç müsəlmanca danişmaq istəmirsin?

Yoldaşın mənə rus dilində belə cavab verdi:

- Sluşay, kək-to stidno, koqda obrazovanniy çelovek po-tatarski qovorit! (yəni obrazovannının müsəlmanca danişmağı eyibdir!)

- Çox sağlam, rəfiqim, mən bunu bilmirdim!

Deyirərən ki, həmin rəfiqim rus şkolu oxuyan vaxt bir gün anasına deyib:

- Ana, pojaluysta, mənə bir şey svarit el! (yəni bişir)

Anası cavab verir:

- Bala, nə dedin?

Rəfiqim cavab verib:

- Ox, ox! Siz heç bir zad qanmırınsız!

Mən deyirəm bir zad bişir.

- Bala, na bişirim?

- Çort yeqo znayet! Yadımdan çıxıb... Yumru olur, o ti döyüb salırlar çölməyə ya qazana.. Bir cür adı var...

- Bala, köftə deyirən?

Hə...hə...qofta...qofta!

«Molla Nəsrəddin»,
14 aprel 1906, №2

NİYƏ MƏNİ DÖYÜRSÜNÜZ?

A mollalar, niyə məni döyürsünüz? Olmayan məndən qorxursunuz ki, əyilib camaatın qulağına bir neçə piçidayam, bir neçə mətləblərdən agah edəm? Olmayan qorxursunuz ki, məcmənün vərəqlərinin nökrələr samarvarlığındır və şəkillərini əşqənlər oynada-oynda da axırdı camaat gözünənəcəbəz işlərdən xəbərdar ola? Olmayan siz başa döyürsünüz ki, bir məməlkətə iki padşah və bir əsrədə iki molla ola biləm: ya molla Xəsərəddin ya Molla Nəsrəddin?

Heç eybi yoxdur, döyürsünüz, döyünüz. Amma bunu da bilin, ey mollar, ki, günərlər dolanar, sular axar, zəmanət təzələnlər və axırdı yetim-yesir və keçək-küçək qardaşlarım dostu ilə düşmənini tənib yəhaman yoğun dayənəkləri sizin əlinizdən alar və başlar... dəxi dalışını demirəm...

Və bu da vaxt ola bılır ki, keçək-küçək, tumançaq və banbılı, bit və sirkəli qardaşlarım sizlə mənim təfavütmü başa düşərlər. Hərçənd ki, siz də mollarız və mən də molla və lakin bizim aramızda bir balaca fərq var.

Başqarışın da olur. Amma bu baradə bir neçə söz deməyi lazıム görürəm. Bizim təfavütməz bir neçə qismidir:

Əvvələn, mən molla ola-ola müsəlman qardaşlarına vəz edən vaxt deyirəm: bir Allahə sitayış edin, bir də peygəmbərə və imamlara itaət edin. Amma siz deyirsiniz: Allahə da sitayış edin, peygəmbərə də, imamalara da, mollahala da, dərvişlər də, ilan oynadalar da, fala baxan, tas quran, dua yayan, cadükün, həmzəd, acınnə, kəllə, dimnə, şeytan, div, mərrix, sərrix, tərrix,amax, saşan, küflə qurd, mömgə, mozałan – bunların cümləsinə sitayış edin!

İkinci, mən də molla yoxdur, siz də molla. Amma mən müsəlman qardaşlara deyirəm: ey müsəlmanlar, gözünüzü açınız, mənə baxınız, amma siz mollar deyirsiniz: ey müsəlmanlar, gözünüzü yumanuz, mənə baxınız.

Üçüncü, mən bir müsəlman usağı kükədə görəndə deyirəm: bala, burnunun firtığını sil. Və haman usaq arxalığının sol qolu ilə başlayır burnunu silməyə. Amma siz mollahalar haman usağı görəndə deyirsiniz: qırışmal, qać atana də ki, v

ŞAX-ŞAX МӘSӘLӘSI

May ayının 2-də Kembriç şahzadəsi Şarlottanın lyaşı tamam oldu. Dünyanın 64 ölkəsindən şahzadəyə hədiyyələr gəlib. Hədiyyələrin içində qiyməti 30 000 funt sterlinq olan şax-şax da var, yəni bu o oyuncağı silkələyəndə, firlayanda saqqıldırıv ya da çaqqlıdır. Deyilənlər görə, Azərbaycan prezidenti Şarlotta xanımına yaxşı bir ofşor bağışlayıb. Ancaq ofşorun nə olduğunu nə Şarlotta başa düşür, nə də nökəriniz Mirzə Əlil. Yəqin elə ofşor da şax-şax kimi bir şeydir.

İndi qayıdaq bu şax-şax. Yəni 30 min funt sterlinq qiyməti olan oyuncağı. Əlbəttə, bizi də də çox adəmin uşaqları vaxtı şax-şaxı olub. Ancaq şahzadə Şarlottaya veriləndən yox. Uczundan. Sovet vaxtı belə oyuncağın qiyməti iyirmi-otuz qəpikdən çox olmaz. Ancaq mən yaşada və məndən də yaşılı adamların heç belə oyuncağı da olmayıb. Bir 70-80 il bundan qabaq, yəni mən uşaq olanda, oyuncaq-zad yox idi. O vaxtlar, mən bilən, heç oyuncaq sözü də olmayıb. Oyun, əlbəttə, olub. Ancaq oyuncaq olmayıb. Uşaq ağlayandıra xordanla-zadla qorxudublar, qorxmayaqanda, anası kürəyinin ortasından elə bir yumruq vurub ki, uşağın

iki-üç saat nəinki səsi çıxmayıb, hətta nəfəsi də gedib-gəlməyib...

İndi firavənlilərlər. Anaq indi şahzadə Şarlotta ya onun qardaşı şahzadə Corc ilə yaşıd olan olan çoxlu uşaqlar var ki, nəinki oyuncaq üzünə, hətta doyuncu yeməyə də həsrətdirlər.

Niyə dünya belə yaranıb və belə də gedir? Bir uşaqa 30 min funt sterlinq dəyərində şax-şax bağışlayırlar, onun ac-yalavac yaşıldırının qulaqlarının dibində güllə viyildir. Niyə belədir?

Dünyada milyonlarla uşaq əlinə düşənlə oynayıb başını qarışdırır və bu uşaqlar öz sadə oyunlarını oynayanda şahzadə Şarlottadan az sevinmirlər, çünki əsil sevincin mənbəyi oyuncaqlarda deyil, ilahi nemət olan həyatın özündədir. Heç bir şahzadənin həyatı bu kasib uşaqların həyatından qiymətli deyil. Yəni şahzadənin də, kasibin də həyatı qiymətsizdir.

Məni darixdiran şahzadəyə bağışlanmış şaxşax deyil, məni darixdiran kasib həyatının varlıkların elində bir şax-şax kimi oyuncağa çevriləməyidir.

Bəlkə Mirzə Əlil avamlığından çox şeyi başa düşmür, elədirdə, siz deyin: niyə cəbhədə vətən

ügrunda canından keçənlərin hamısı kasib ailələrdəndir? Əgor vətən hamimindirsa, niyə onun şərafı kasib həyatları hesabına qorunmalıdır?

Bizdə tez-tez «torpaq, torpaq» deyirlər. Heç bilirsiniz Azərbaycanda torpaq bölgünəndə kasib kəndli ailələrinə na qədər torpaq düşüb? Adam başına hardasa yarım hektar, hardasa lap dördədə biri. İndi niyə yarım hektarlı sütül

kənd uşaqları «torpaq»dan ötrü ölürlər, yüzlərə hektarı zəbt etmiş insanların övladları kef çəkirərlər? Zavodları, fabrikları, qızıl, neft mədənleri, bankları olanların övladları hardadır?

Bu, düzdürüm?

Bu, ədalətlidirmi?

Siz yəqin imansız Mirzə Əlildən fərqli olaraq nümunəvi müsəlmənsiniz, elədirdə, deyin: bunu Allah götürərmə?

Və uşaqlarınız, nəvələriniz oyuncaqlarını qabağına yiğib oynayanda cabhədə qanlarına qəltən olmuş gəncləri yad edin. Və uşaqlarınız, nəvələriniz şax-şax saqqıldadanda yadınıza salın ki, bəsqa uşaqların yan-yörsində mərmilər saqqıldırıv və elə bu an kimçə gülleyə tuş gelib yixilir...

Mirzə ƏLİL

Большому празднику большая «Арена»

2 апреля 2016 года в 12.00 в универсальном спортивном комплексе МТЛ «Арена» состоялся IV Областной межнациональный праздник «Новруз».

Организаторы - государственное казенное учреждение Самарской области «Дом дружбы народов», Самарская региональная общественная организация «Союз народов Самарской области» при поддержке Администрации Губернатора Самарской области.

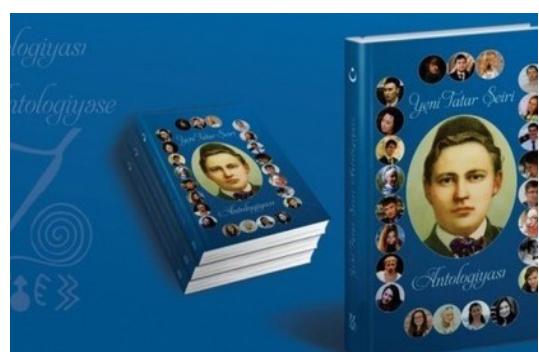

С словами приветствий к собравшимся обращались спикер губернской Думы Виктор Сазонов, председатель регионального Духовного управления мусульман Талип Яруллин.

Было зачитано приветствие губернатора Николая Меркушкина: «На протяжении многих веков Россия объединяет народы, культуры, языки в единое цивилизационное пространство. Мы чтим добрые традиции предков ради будущего, и свидетельством тому является празднование "Новруза", уходящего корнями вглубь тысячелетий».

В Самарской области сегодня в мире и согласии проживают представители 157 народов. В связи с этим наш регион имеет большую привлекательность для приезжающих на работу гостей из разных стран. В ежедневном совместном труде мы не обращаем внимания на факт нашего многообразия, что является истинным показателем той вековой дружбы и взаимного уважения народов, которые сложились на Самарской земле, которыми надо гордиться и беречь как зеницу ока в современных сложных политических условиях в России и за рубежом.

В БАКУ ИЗДАНА «АНТОЛОГИЯ НОВОЙ ТАТАРСКОЙ ПОЭЗИИ» НА АЗЕРБАЙДЖАНСКОМ ЯЗЫКЕ

Выход в свет «Антологии новой татарской поэзии» на азербайджанском языке, подготовленной Союзом молодых тюркских писателей, приурочен к 130-летию выдающегося сына татарского народа, одного из ярких татарских литераторов, поэта, писателя, публициста, основоположника критического реализма в татарской литературе Габдуллы Тукая.

Moderator.az сообщает, что консультантами издания являются профессор Низами Джрафаров, заслуженный деятель искусств Татарстана, руководитель Союза писателей Татарстана Рафис Курбан и проживающий в Татарстане наш соотечественник Исмат Оруджалев.

Составитель новой антологии – Акпер Гошалы, координатор – заместитель руководителя Союза писателей Татарстана Рымис Аймет, редакторы – члены консультативного совета Всемирного Союза молодых тюркских писателей Хаят Шами и Сардар Ширван, дизайнер – Теймур Фарзи.

Предисловие к антологии написал депутат Милли Меджлиса Джаваншир Фейзиев. В издании также представлена

аналитическая статья, автором которой являются известные татарские литераторы Чулпан Зериф Четин, Роберт Миннулин и РадиФ Гагас.

Антология подготовлена на основе материалов, предоставленных Союзом писателей Татарстана, а также по поэтическим сборникам молодых литераторов. Оригиналы некоторых стихотворений были получены непосредственно от самих авторов.

Стихотворения татарских поэтов на азербайджанский язык перевели: Афаг Шыхлы, Акем Хаган, Эльхан Юрдоглы, Эльшад Барат, Акпер Гошалы, Фаиг Бабебейли, Фергана Мехди и др.

В антологии представлены 23 молодых поэта: Рифат Салах, Фаниль Гилажи, Булат Ибрахим, Шан (Алсу Нургатина), Алёна Карим, Айдар Джамал, Дания Нагмуллина, Эльнар Байназар, Эльвира Хадыева, Фидайль (Фидайль Мяджит), Гюльназ Азиз, Гюльназ Вали, Гюльнур Курбан, Ильмира Камаева, Ленар Шейх, Лениза Вали, Лейсан Фатхаддин, Лилия Губайдуллина, Луиза Янсуар, Резеда Ко баева, Рузель Ахмадиев, Рузель Мухаммедшин, Йылдыз Миннулин.

Фестиваль с цыганским постоянством

16 апреля в чапаевском ДК им. А.М. Горького в шестой раз прошел VI областной межнациональный фестиваль имени Виктора Карабаненко,

Виктор Васильевич Карабаненко (1961-2009) в течение 30 лет работал танцовщиком и балетмейстером. Значительную часть жизни он посвятил Чапаевску, куда переехал в 1987 году. Работая в Домах культуры Чапаевска, он собрал талантливых цыганских детей в замечательные ансамбли «Стринго» и «Кхамаро». Его деятельность не ограничивалась культурными мероприятиями. Приходилось решать и вопросы образования цыганских детей, установления гражданства и получения документов многими жителями Чапаевска. Карабаненко был председателем чапаевской цыганской общественной организации «Романо Трае». В мае 2009 года в возрасте 48 лет он ушел из жизни. В 2010 году в Чапаевске состоялся первый областной межнациональный фестиваль памяти Виктора Карабаненко.

Организаторы нынешнего мероприятия - государственное казенное учреждение Самарской области «Дом дружбы народов», департамент культуры и молодежного развития администрации Чапаевска при поддержке социокультурного досугового комплекса Чапаевска, общественной организации «Русский культурно-просветительский центр «Наследие» Чапаевска.

В концертной программе фестиваля выступили участники хореографического коллектива ЛАСО Айсу Мустафаева и Вагиф Керимов, которым тоже выпало «цыганское счастье» - юные танцоры удостоились почетного диплома.

А нам не помешало бы не только помечтать о «цыганском счастье», но и учиться у цыган постоянству.

